

7.1 සමාජ විද්‍යා පර්යේෂණවල අවශ්‍යතාව

පර්යේෂණයක් යනු ඥාන ගවේෂණයකි. තෝරාගත් මාතෘකාවක් යටතේ ක්‍රමානුකූලව සහ විද්‍යාත්මකව තොරතුරු ගවේෂණය කිරීම පර්යේෂණ ලෙස වැඩිදුරටත් පැහැදිලි කළ හැකි ය. ඉහළ අධ්‍යයන කටයුතු කරන්නන්ගේ ශබ්ද කෝෂයෙහි (Advanced Learner's Dictionary) සඳහන් වන අන්දමට “ ප්‍රවේශම් සහගත පර්යේෂණයක් හෝ සොයා බැලීමක් තුළින් නව දැනුම හා එයට බලපාන හේතු සාධක සොයා බැලීම ” පර්යේෂණ වේ. නිශ්චිත ක්‍රමයකට අනුව තොරතුරු ගවේෂණය කිරීම විද්‍යාත්මක කලාවක් ලෙසට හැඳින්වීමට “කොතාරි” (Kothari, 2003;1) යන්න දරා ඇත. ඉතා සරල ව සඳහන් කළහොත් දන්නා දෙයින් නොදන්නා දේ දක්වා ගමන් කිරීම නැතහොත් ගවේෂණය කිරීම පර්යේෂණ ලෙසට අර්ථ දැක්විය හැකිය.

ක්ලිෆඩ් වුඩ් (Clifford Woody) දක්වන ආකාරයට ගැටලු හඳුනා ගැනීම සහ අර්ථ දැක්වීම, කල්පිත සැකසීම හෝ විසඳුම් යෝජනා කිරීම; දත්ත ඒකරාශී කිරීම; සංවිධානය කිරීම සහ ඇගයීමට ලක් කිරීම, සමාලෝචනය කිරීම සහ නිගමනවලට එළඹීම මෙන් ම කල්පිතවලට එළඹුණු නිගමන ප්‍රායෝගිකව කොතෙක් දුරට අදාළ වන්නේ ද යනාදිය පර්යේෂණවලට අයත් වේ.

විශේෂයෙන් පර්යේෂණ කිරීමේ අවශ්‍යතාව රටක පාලකයින්ට බෙහෙවින් ම වැදගත් වේ. ඒ අනුව ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්ට, නව ව්‍යවසායකයින්ට, කෘෂි කාර්මික ක්ෂේත්‍රයට, නව ව්‍යවස්ථා සැලසුම් කිරීමට, ව්‍යාපෘතියක බලපෑම පරීක්ෂා කිරීමට, රටක අනාගත අය වැය සකස් කිරීමට ආදී වශයෙන් බෙහෙවින් ඉවහල් වේ.

සමාජ විද්‍යා පර්යේෂණ යනු මොනවාද ?

සමාජ විද්‍යාත්මක පර්යේෂණ මොනවා ද යන්න විග්‍රහ කිරීමට විද්වතුන් බොහොමයක් යන්න දරා ඇත. පී.වී.යන්ග් (P.V.Young) විසින් රචිත විද්‍යාත්මක සමාජ සමීක්ෂණ සහ පර්යේෂණ (Scientific Social Surveys and Research) නැමැති ග්‍රන්ථයේ සඳහන්වන අන්දමට සමාජ විද්‍යාත්මක පර්යේෂණ යනු “නව අදහස් ඉදිරිපත් කිරීම, ඉදිරිපත් කර ඇති මත වාදවල වලංගුභාවය සොයාබැලීම හෝ කිසියම් ක්‍රියාවලියක් සඳහා බලපාන සාධක අනුගත කිරීම, විග්‍රහ කිරීම, ඒවා අතර සබඳතාව සොයා බැලීම සහ ඒවාට බලපාන නෛසර්ගික සාධක සොයා බැලීමේ ක්‍රමානුකූල ප්‍රවේශයකි.” මෙම නිර්වචනයට අනුව සමාජ විද්‍යාත්මක පර්යේෂණවල අඩංගු මූලික කරුණු කිහිපයක් පවතින බව අනාවරණය වේ.

- i . සමාජ සන්දර්භය තුළ සමාජ විද්‍යා පර්යේෂණ කිරීම.
- ii . නව අදහස් ඉදිරිපත් කිරීම හෝ ඉදිරිපත් කර ඇති මතවාදවල වලංගුභාවය සොයා බැලීම.
- iii . මානව ක්‍රියාකාරකම් අතර සබඳතාව විග්‍රහ කිරීම.

සමාජ විද්‍යා පර්යේෂණවල අරමුණු :-

සමාජ විද්‍යා විෂය ක්ෂේත්‍රයන් යටතේ සිදු කෙරෙන පර්යේෂණවල අරමුණු එකිනෙකට වෙනස් වේ. එකී අරමුණු සියල්ල කැටිකොට ගත් විට සමාජ විද්‍යා පර්යේෂණවල අරමුණු මූලික වශයෙන් කොටස් දෙකකට කාණ්ඩ ගත කළ හැකිය.

(i) ශාස්ත්‍රීය අරමුණු	(Academic Objectives)
(ii) උපයෝගීතා අරමුණු	(Utilitarian Objectives)

(i) ශාස්ත්‍රීය අරමුණු	-	කිසියම් විෂය ක්ෂේත්‍රයක ප්‍රවීණතාව ලබාගැනීම හෝ ලබා ඇති බව තහවුරු කිරීම පාඨමාලාවක අවශ්‍යතාව වූ විට සිදුකරන පර්යේෂණ

මේ අරමුණ යටතේ ගත හැකි ය.
 එසේ ම පවතින දැනුම යළි පිරික්සීම
 තහවුරු කිරීම හෝ නව දැනුමක්
 අත්කර ගැනීම උදෙසා සිදුකරන
 පර්යේෂණ මෙම අරමුණ ඔස්සේ
 සිදු වේ.

(ii) උපයෝගීතා අරමුණු - කිසියම් ක්‍රියාත්මකයක සාඵලතාව,
 බලපෑම,කාර්යක්ෂමතාව,
 උපයෝගීතාව වැනි කරුණු පිළිබඳ ව
 විමසා බැලීමට සිදුකරන පර්යේෂණ
 මේ අරමුණු කාණ්ඩයට ඇතුළත් වේ.
 උදාහරණ ලෙස යම් ගුවන් විදුලි
 නාලිකාවක ජනප්‍රියතාව පිළිබඳ ව
 කරන ශ්‍රාවක පර්යේෂණයක් මේ
 යටතට ගත හැකි ය.

ක්‍රියාකාරකම් 7.1.1

මෙම පරිච්ඡේදය හැඳූරීමෙන් ලබා ගත් දැනුම තහවුරු කර ගැනීම
 සඳහා පහත සඳහන් ක්‍රියාකාරකම්වල නිරත වීම ප්‍රයෝජනවත්
 වනු ඇත.

01. සමාජ විද්‍යා පර්යේෂණ පිළිබඳ ව අර්ථ දැක්වන්න.
02. සමාජ විද්‍යා පර්යේෂණයන්හි ප්‍රධාන අරමුණු දෙක පිළිබඳ
 කෙටි විස්තරයක් කරන්න.

7.2 සමාජ විද්‍යාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

සමාජ විද්‍යා පර්යේෂණයක් සැලසුම් කිරීමේදී ද ශුද්ධ විද්‍යාවන්හි භාවිත වන විද්‍යාත්මක ක්‍රමවේදය යම් තාක් දුරට, යොදා ගනු ලැබේ. සමාජය පිළිබඳ විද්‍යාත්මකව අධ්‍යයනය කිරීම මගින් "සමාජ විද්‍යාව" විද්‍යාවක් ලෙස ගොඩ නැගෙන්නේ මෙම ආනුභාවික පර්යේෂණ මූලධර්මවල භාවිතය නිසා ය.

පර්යේෂණ ගැටලු හඳුනා ගැනීම

සමාජයේ පවතින තත්ත්වය අධ්‍යයනය කිරීම, වෙනස් වීම අධ්‍යයනය කිරීම, එමෙන් ම අනාගතයේ ඇතිවිය හැකි වෙනස්වීමකට කුඩු දෙන ප්‍රවණතා අධ්‍යයනය කිරීම ආදී වූ විවිධ ඉලක්ක ඔස්සේ පර්යේෂණයකට පිවිසිය හැකි වේ.

අධ්‍යයනයකට වඩාත් නැඹුරු වූ සමාජ වටපිටාව හඳුනා ගැනීමට පර්යේෂකයා සමත් විය යුතු වේ. ඒ අනුව සංකීර්ණ සමාජ වටපිටාවක අධ්‍යයනයට සුදුසු හා හැකිවන පරිදි තෝරාගත් විෂය පථයක් පර්යේෂකයා විසින් වෙන් කර හඳුනාගත යුතු වේ. උදාහරණ ලෙස දහම් පාසලට සිසුන්ගේ පැමිණීම අඩුවී ඇති අවස්ථාවක ඊට පාදක වන හේතූන් පිළිබඳ දහම් පාසල් ප්‍රධානාචාර්යවරයා අවධානයක් යොමුකළ යුතු ය. ඒ පිළිබඳ වඩා හොඳින් අවබෝධකර ගැනීමට පර්යේෂණයක නියැලීමට පහසු ඉඩකඩක් පවතී.

කීර්තිමත් සමාජ විද්‍යාඥයකු වන මර්ටන් (Merton) " පර්යේෂණ ගැටලුවකට විසඳුමක් සෙවීමට වඩා පර්යේෂණ ගැටලුව හඳුනාගැනීම සහ එම පර්යේෂණ ගැටලු අර්ථ දැක්වීම අසීරු කාර්යයක් වන බව " ප්‍රකාශකර ඇත.

ඕනෑම පර්යේෂණ ගැටලුවක් හඳුනා ගැනීමට ප්‍රථමයෙන් එම ගැටලුව පිළිබඳ ව ඍජු ව හෝ වක්‍ර ව ලියවී ඇති ලිපි ලේඛන පරිශීලනය කිරීම එම පර්යේෂණ ගැටලුව හඳුනාගැනීමට පූර්ව සුදුසුකම් වනවා නොඅනුමාන ය.

සෑම පර්යේෂණ ගැටලුවක් ම වෙනත් පර්යේෂණ ගැටලුවලින් වෙනස්වන බව පැහැදිලි කරුණකි. එහෙත් පර්යේෂණ ගැටලුව හඳුනාගැනීමේ දී ප්‍රකාශිත තොරතුරු මහඟු මාර්ගෝපදේශකත්වයක් ඉටුකරයි. ඇතැම් අවස්ථාවලදී පර්යේෂණ ගැටලුව හඳුනාගැනීමට ඉවහල්වන දත්ත සහ තොරතුරු සොයාගැනීම දුෂ්කර විය හැකි ය. එසේම ඇතැම් කරුණු සම්බන්ධ තොරතුරු සොයාගත නොහැකි ය. ව්‍යවහාරික පර්යේෂණ සම්බන්ධ තොරතුරු සොයාගැනීම තරමක් දුරට පහසු කාර්යයක්වුව ද, න්‍යායාත්මක ප්‍රවේශයකින් යුක්ත පර්යේෂණ සඳහා තොරතුරු සොයා ගැනීම ඇතැම් විට බෙහෙවින් දුෂ්කර කාර්යයක් විය හැකි ය.

ගැටලුව හඳුනාගත් පසු එම තත්ත්වයට හේතු විය හැකි යැයි හැඟෙන කරුණු පිළිබඳ අවධානය යොමුකළ යුතු වේ. ඒ සඳහා මාතෘකාවට අදාළ පර්යේෂණ සාහිත්‍ය කියවීම ඉතා වැදගත් වේ. ඒ අනුව ක්ෂේත්‍රයට අදාළ පෙර දැනුම මෙන් ම පූර්වගාමී පර්යේෂණ, ඇත්තම් ඒවායේ නිගමන ආදිය පිළිබඳ මනා වැටහීමක් පර්යේෂකයාට ලබා ගත හැකි වේ.

ඉන් අනතුරු ව සිදුවිය යුත්තේ තෝරාගත් ගැටලුවට හේතු වේ යැයි හැඟෙන කරුණු හඳුනා ගැනීමයි. මෙය "උපන්‍යාස" හෝ අහඹුපගමන ගොඩ නැංවීම ලෙස පර්යේෂණ ක්ෂේත්‍රයේදී හැඳින් වේ. මෙම උපන්‍යාසය හොඳින් විමසා බලා ඒ අතරින් තෝරා ගත් උපන්‍යාසයක සත්‍ය අසත්‍යතාව සොයා බැලීමට පර්යේෂණ ක්‍රමවේදයක් සැලසුම් කිරීම මිලඟ පියවරයි.

ඒවා පහත දැක්වෙන අයුරින් මෙහි දී පෙළ ගැස්විය හැකි ය.

- 1 දත්ත රැස්කර ගැනීමට අදාළ ආකෘති, මෙවලම්, ප්‍රශ්නාවලි සකස් කර ගැනීම.
- 2 පර්යේෂණයට අදාළ නියැදිය තෝරා ගැනීම.
- 3 තමන් අධ්‍යයනය කරන ක්ෂේත්‍රයට අනුව දත්ත රැස් කිරීම.

මෙසේ රැස්කරගත් දත්ත සුදුසු පරිදි යළි සැකසීමෙන් අර්ථකථනය කළහැකි තොරතුරු බවට ඒවා පත්කර ගත යුතු ය. මිලඟ පියවර වනුයේ එම තොරතුරු පදනම් කරගෙන මුලින් ඇතිකරගත් උපන්‍යාසයේ වලංගුතාව අර්ථකථනය කිරීමයි. ඒ අනුව උපන්‍යාසය තහවුරු කිරීම, බැහැර කිරීම හෝ සංශෝධනය කිරීමට අවශ්‍ය දැනුම පර්යේෂණය අනුසාරයෙන් ගොඩනගා ගත හැකි ය.

පර්යේෂණයට අදාළ සමස්ත ක්‍රියාවලිය වාර්තාව තුළ අඩංගු විය යුතු ය. පර්යේෂණ අරමුණු ඉටුවීම පිළිබඳ ඇගයීම සිදු කිරීම සඳහා මෙම පර්යේෂණ වාර්තාව ඉතා වැදගත් වේ.

ක්‍රියාකාරකම් 7.2.1

මෙම පරිච්ඡේදය අධ්‍යයනය කිරීමෙන් ලබාගත් දැනුම තහවුරු කරගැනීම සඳහා පහත සඳහන් ක්‍රියාකාරකම්වල නිරත වීම ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත.

01. පර්යේෂණයක් සඳහා ගැටලුවක් හඳුනාගන්නා අයුරු පහදන්න.
02. උපන්‍යාසයක සත්‍ය අසත්‍යතාවය සොයා බැලීමට පර්යේෂණ ක්‍රමවේදයක් සැලසුම් කිරීමේ දී අනුගමනය කරන පියවර කෙටියෙන් දක්වන්න.

7.3 නිරීක්ෂණය තොරතුරු රැස් කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් ලෙස

කිසියම් සිද්ධියක් පිළිබඳ ව හෝ අවස්ථාවක් පිළිබඳ ව විමසිලිමත් ව, සියුම් ව බැලීම නිරීක්ෂණය ලෙස සඳහන් කළ හැකි ය. යමක් සිදුවන ආකාරය යම් අරමුණක් සහිතව බලා අවශ්‍ය කොටස් හෝ කරුණු වාර්තා කර ගැනීම ද නිරීක්ෂණය ලෙස දැක්විය හැකි ය. ගැටලුවක් නිරීක්ෂණය කිරීමේ දී එම ගැටලු දෙස සියුම් ව බැලීම, වාර්තා කිරීම සහ විශ්ලේෂණය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය කරුණු ලෙස දැක්විය හැකි ය.

“නිරීක්ෂණය යනු පර්යේෂකයා සහභාගී වන ක්ෂේත්‍රය තුළ සජීවීව තොරතුරු ලබා ගැනීම වේ.” (Blaxter:2002:176)

යම් සිද්ධියක් සිදු වන අවස්ථාවේ දී එහි සජීවීව අවශ්‍ය තොරතුරු ලබා ගැනීම නිරීක්ෂණයේ දී වැදගත් වේ. වෙනත් ආකාරයකට දක්වනොත් කිසියම් සිදුවීමක් ඒ ඇති සැටියෙන්ම සිදුවන ආකාරය දැකීම නිරීක්ෂණයයි. උදාහරණ ලෙස යම්කිසි ගුරුවරයෙක් පාඩමක් උගන්වන ආකාරය පිළිබඳව ඔහු උගන්වන මොහොතේ ම සජීවීව බලා තොරතුරු ලබාගැනීම දැක්විය හැකි ය. විශේෂයෙන් සමාජ විද්‍යාත්මක හා අධ්‍යාපනික පර්යේෂණවලදී නිරීක්ෂණ ක්‍රමය දත්ත රැස්කිරීම සඳහා වැඩි වශයෙන් භාවිත කෙරේ.

නිරීක්ෂණ ක්‍රියාවලියේ ස්වභාවය

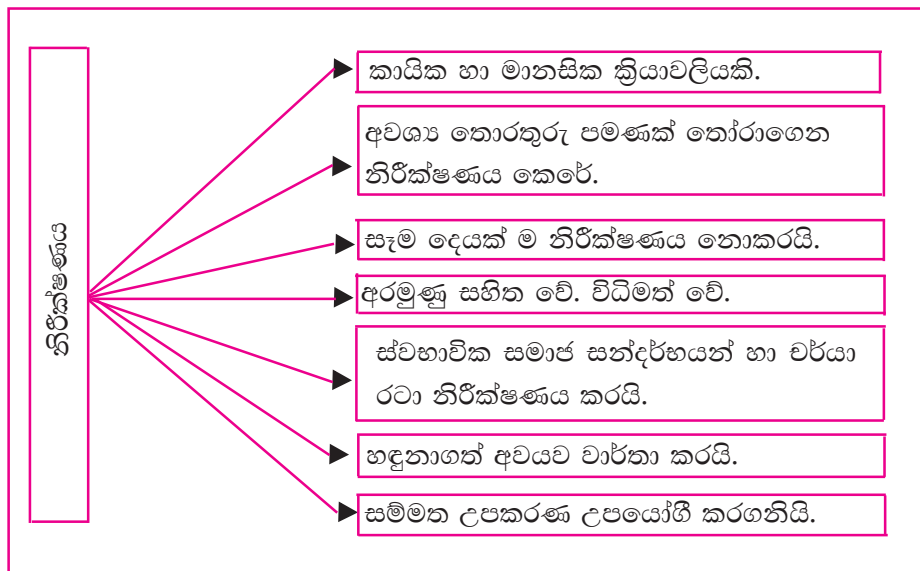
පර්යේෂණ ක්‍රියාවලියේදී පර්යේෂණ අරමුණට අදාළ ව නිරීක්ෂණය සැලසුම් කර ගත යුතු ය. නිරීක්ෂණය සඳහා පූර්ව සූදනමක් අවශ්‍ය වේ.

පර්යේෂණ සඳහා තොරතුරු එකතු කිරීමේ දී නිරීක්ෂණය ආධාර කරගනී නම් එවැනි නිරීක්ෂණ සඳහා මූලික අරමුණු පිහිටුවීම වැදගත් වේ. අරමුණු සහිත නිරීක්ෂණය පර්යේෂණ කාර්යයට හොඳ අත්තිවාරමකි. පර්යේෂණ ගැටලුවක් සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු ලබාගැනීමේ දී පළමුවෙන් ම උපයෝගී කරගනුයේ නිරීක්ෂණ තොරතුරු ය. ආයතනයක කාර්යක්ෂමතාව අධ්‍යයනයට

ලක්කිරීමට බලාපොරොත්තුවන්නේ නම් පළමුවෙන් ම එම ආයතනයේ ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ ව නිරීක්ෂණය කර එවැනි ගැටලුවක් තිබේ දැයි හඳුනාගත යුතුවේ.

පර්යේෂණ ක්‍රියාවලියේදී නිරීක්ෂණය දත්ත රැස්කිරීමේ උපකරණයක් ලෙස භාවිත කෙරේ. ඒ තුළ දැකිය හැකි වැදගත් ලක්ෂණ කිහිපයක් පහත සඳහන් වගුවෙන් දැක්වේ.

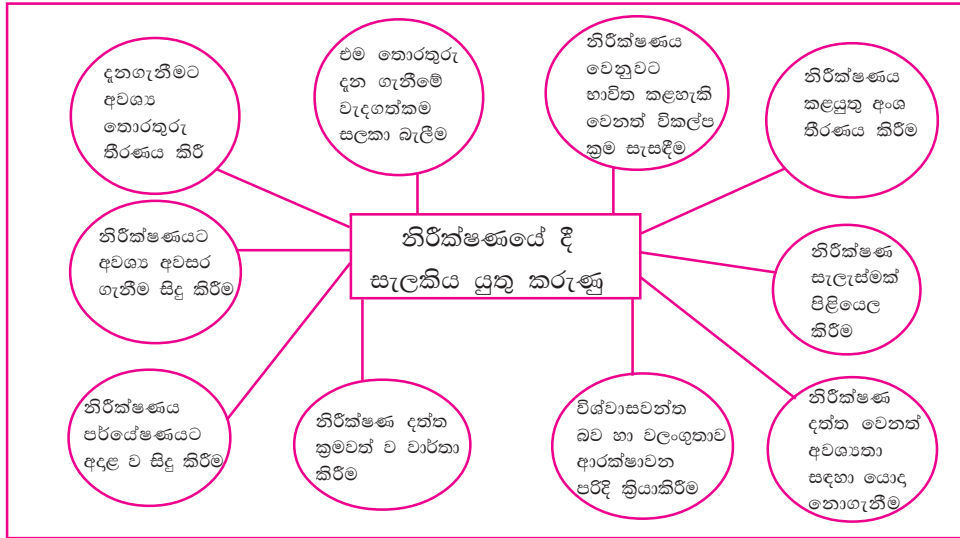

නිරීක්ෂණයේ දී සැලකිය යුතු වැදගත් කරුණු

නිරීක්ෂණයේ දී අවධානය යොමුකළ යුතු විශේෂ කරුණු කිහිපයක් පහත රූපයේ දක්වා ඇත. ඒ පිළිබඳ අවධානයෙන් කටයුතු කිරීමෙන් නිරීක්ෂණය වඩා ඵලදායී බවට පත්කරගත හැකි ය.

නිරීක්ෂණයේ දී සැලකිය යුතු කරුණු

නිරීක්ෂණය සඳහා දත්ත වාර්තා කර ගැනීමට නිරීක්ෂණ සැලසුමක් වගුවක් ලෙස සකස් කරගැනීම වැදගත් වේ.

නිරීක්ෂණයෙන් දුටු දේ වාර්තාවක් ලෙස ප්‍රගණන ලකුණු, රූප සටහන් හෝ වෙනත් සංඥා ක්‍රමයක් මාර්ගයෙන් සටහන් කර ගත හැකි ය.

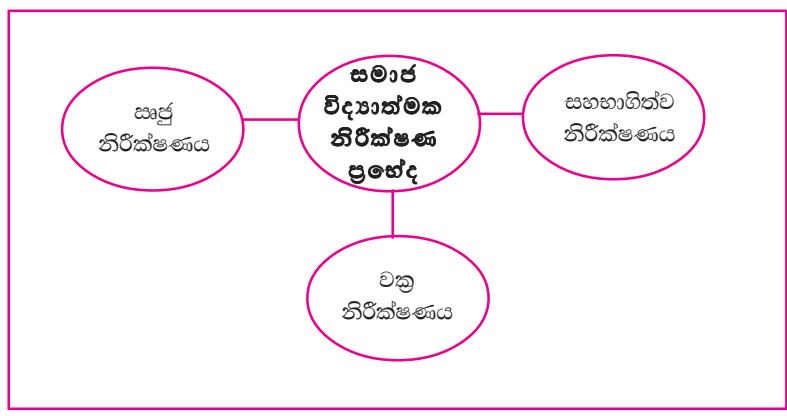
නිරීක්ෂණයේ දී ස්වභාවික හැසිරීමක් අපේක්ෂා කරන්නේ නම් එහිදී නිරීක්ෂණයට භාජනය වන පුද්ගලයන්ට නොදැනෙන සේ සිදු කිරීම වඩා වැදගත් වේ. නිරීක්ෂණය කරන බව දැනගත් විට ඇතැම් අය ආරෝපිත වර්ශාවන් ප්‍රදර්ශනය කිරීමට ඉඩ තිබේ.

නිරීක්ෂණයේ දී විශ්වාසනීයතාව හා වලංගුතාව ආරක්ෂාකර ගැනීම ද අවශ්‍ය වේ. නිරීක්ෂණය පුද්ගල ඉන්ද්‍රියන් මගින් සිදුකරන ක්‍රියාවලියක් බැවින් වැරදි සිදුවීමට ඉඩ ඇත. ඒ නිසා පුද්ගලයින් දෙදෙනෙක් හෝ කිහිප දෙනෙක් එකතුව නිරීක්ෂණය කිරීම තුළින් වලංගුතාව ආරක්ෂා කරගත හැකි ය. එසේ ම විඩියෝගත කිරීම, පටිගත කිරීම වැනි තාක්ෂණික ක්‍රම භාවිතය මගින් ද විශ්වාසනීයතාව හා වලංගුතාව සහිත නිරීක්ෂණ දත්ත ලබාගත හැකි වේ.

නිරීක්ෂණයේ දී ලබාගන්නා තොරතුරු පර්යේෂණ කාර්යයෙන් බැහැර ව භාවිත නොකිරීම ද වැදගත් පර්යේෂණ ආචාර ධර්මයකි. උද්‍යෝග්‍ය ලෙස පුද්ගලයින් පෞද්ගලික විවේචනයට, අපහසුතාවන්ට ලක්කිරීමට නිරීක්ෂණ දත්ත යොදා නොගත යුතු වේ.

නිරීක්ෂණ ප්‍රභේද

නිරීක්ෂණය පුළුල් ක්‍රියාවකි. ඒ අනුව නිරීක්ෂණය විවිධ ක්‍රම අනුව සිදුකළ හැකි ය. පර්යේෂණ කටයුතුවල දී දත්ත රැස්කිරීමේ ක්‍රමයක් ලෙස නිරීක්ෂණය සිදු කරන ප්‍රධාන ක්‍රම තුනක් හඳුනාගත හැකි ය. එකී නිරීක්ෂණ වර්ග පහත සඳහන් රූප සටහනෙන් දැක්වේ.

1. සාප්‍ර නිරීක්ෂණය :-

නිරීක්ෂණයට භාජනය වන පුද්ගලයින් දැනුවත් ව, ඔවුන්ගේ යම් යම් ක්‍රියාකාරකම් ඔවුන්ට දැනෙන සේ නිරීක්ෂණය කිරීම සාප්‍ර නිරීක්ෂණය නම් වේ. උද්‍යෝග්‍ය ලෙස ගුරුවරයෙක් උගන්වන ආකාරය පන්තියේ පිටුපසින් වාඩිවී නිරීක්ෂණය කිරීම සහ යාවකයෙක් සිගමන් යදින ආකාරය ඔහු අසලින් වාඩිවී නිරීක්ෂණය කිරීම ආදිය දැක්විය හැකි ය.

2. වක්‍ර නිරීක්ෂණය :-

වක්‍ර නිරීක්ෂණයේ දී නිරීක්ෂණයට භාජනය වන පුද්ගලයින් තමන් නිරීක්ෂණය කරන බව නොදනී. ඔවුන්ට නොදනෙන සේ, නොපෙනෙන සේ අවශ්‍ය වර්ගයන් නිරීක්ෂණයට ලක්කිරීම වක්‍ර නිරීක්ෂණයයි.

උදාහරණ ලෙස පාරිභෝගිකයින්ගේ හැසිරීම වාහනයක ඇතුළත සිට නිරීක්ෂණය කිරීම, සිසුන් ක්‍රීඩා පිටියේ දී හැසිරෙන ආකාරය පත්ති කාමරයක් තුළ සිට නිරීක්ෂණය කිරීම ආදිය දැක්විය හැකි ය.

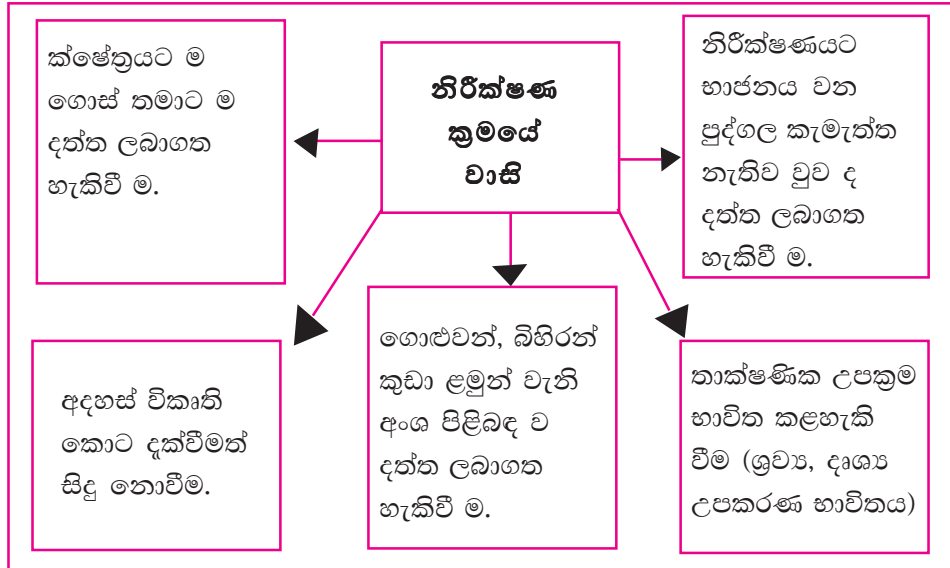
3. සහභාගිත්ව නිරීක්ෂණය :-

නිරීක්ෂකයා ද නිරීක්ෂණයට ලක්වන කණ්ඩායමේ ම සාමාජිකයෙකු බවට පත්වී ඔවුන්ට නොදනෙන සේ අවශ්‍ය වර්ගයන් නිරීක්ෂණය කිරීම සහභාගිත්ව නිරීක්ෂණය නම් වේ. එහිදී කණ්ඩායමක් සමග කුලුපග වී ඔවුන්ගේ වර්ගයන් තමා ම අනුගමනය කරමින් දීර්ඝ කාලයක් පර්යේෂණ භූමියේ ජීවත්වීමට නිරීක්ෂකයාට සිදුවේ. මහාචාර්ය නන්දසේන රත්නපාල මැතිතුමා මෙවැනි සහභාගිත්ව නිරීක්ෂණ ඔස්සේ දත්ත ලබාගෙන යාවකයන් පිළිබඳ පර්යේෂණයක් සිදුකර තිබේ.

නිරීක්ෂණ ක්‍රමයේ වාසි

පර්යේෂණ සඳහා මනා සැලසුමක් යටතේ නිරීක්ෂණ මගින් ලබාගන්නා දත්ත ගැටලුව හඳුනාගෙන අර්ථකථනය කිරීමටත්, ගැටලුවට හෝ කල්පිතයට අදාළ නිගමනවලට එළඹීමටත් හැකි වේ. නිරීක්ෂණ ක්‍රමයේ දක්නට ලැබෙන වාසි කිහිපයක් මහාචාර්ය නන්දසේන රත්නපාල මහතා පෙන්වා දී ඇත. ඒවා පහත රූප සටහනේ දැක්වේ.

නිරීක්ෂණ ක්‍රමයේ වාසි

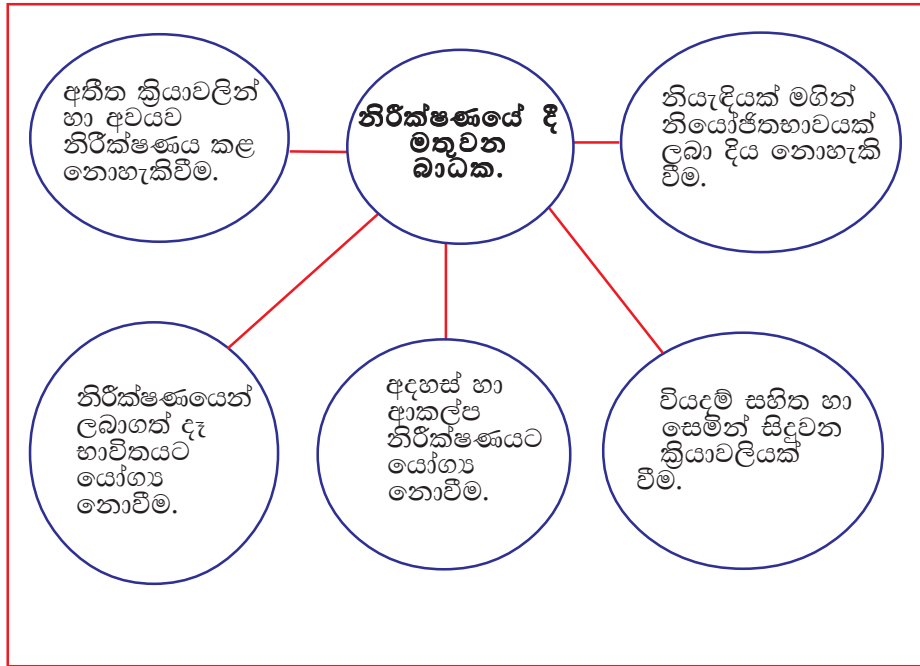
(සමාජ විද්‍යා පර්යේෂණ මූලධර්ම, රත්නපාල, 1995:141-143 ඇසුරෙනි.)

නිරීක්ෂණය තාක්ෂණික උපක්‍රම භාවිත කොට පටිගත කරගැනීම තුළින් ඉතාම නිවැරදි ආකාරයට අවශ්‍ය වර්ගයන් කිහිපවරක් නිරීක්ෂණය කිරීමට හැකි වේ. එසේම ප්‍රශ්නාවලි, සම්මුඛ සාකච්ඡා වැනි උපක්‍රම භාවිත කළ නොහැකි අවස්ථාවල දී අවශ්‍ය දත්ත රැස්කර ගැනීම සඳහා නිරීක්ෂණය ඉතා වැදගත් වේ. විශේෂයෙන් කුඩා ළමුන් ආශ්‍රිතව සිදු කරන පර්යේෂණ සඳහා නිරීක්ෂණ ක්‍රමය බොහෝ සෙයින් ඵලදායක වේ. ළමා සංවර්ධනය පිළිබඳ ජීන් පියාපේ විසින් තම න්‍යායයන් ඉදිරිපත් කළේ කුඩා දරුවන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් දිගු කලක් නිරීක්ෂණය කිරීමෙනි. එමගින් නිරීක්ෂණ ක්‍රමයේ ඇති වැදගත්කම පැහැදිලි වේ.

නිරීක්ෂණ ක්‍රමයේ අවාසි

නිරීක්ෂණය දත්ත රැස්කිරීමට යොදාගැනීමේ දී යම් යම් බාධාවන්ට ද මුහුණ දීමට සිදු වේ. එවැනි බාධක කිහිපයක් පහත සඳහන් රූප සටහනෙන් දැක්වේ.

නිරීක්ෂණයේ දී මතුවන බාධා

නිරීක්ෂණ ක්‍රියාවලියේ දී සිදුවන බාධාවන් වලක්වා ගැනීමට පූර්වෝපායන් යෙදීම අවශ්‍ය වේ. ඒ පිළිබඳ වඩාත් සංවිධානාත්මකව පිරික්සුම් ලැයිස්තු පිළියෙළ කරගැනීමෙන් නිරීක්ෂණ වඩාත් ප්‍රමාණාත්මක ව සිදුකළ හැකිය. නිරීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය අතරතුර ගුණාත්මක වශයෙන් වැදගත් තොරතුරු ද වාර්තා කිරීම ඉතා වැදගත් වේ.

ක්‍රියාකාරකම් 7.3.1

මෙම පරිච්ඡේදය අධ්‍යයනය කිරීමෙන් ලබාගත් දැනුම තහවුරු කරගැනීම සඳහා පහත ක්‍රියාකාරකම්වල නිරත වීම ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත.

01. “නිරීක්ෂණය” යනු කුමක්දැයි අර්ථකථනය කර දක්වන්න.
02. නිරීක්ෂණයේ දී සැලකිල්ලට ගත යුතු කරුණු පැහැදිලි කරන්න.
03. නිරීක්ෂණ වර්ග හඳුන්වා උදාහරණ ඇසුරින් විග්‍රහ කරන්න.
04. නිරීක්ෂණය දත්ත රැස්කිරීමේ ක්‍රමයක් ලෙස භාවිත කිරීමේ දී සිදුවන වාසි හා අවාසි දක්වන්න.
05. තෝරාගත් ගැටලුවක් නිරීක්ෂණය සඳහා නිරීක්ෂණ පත්‍රිකාවක් පිළියෙල කරන්න.

7.4 සම්මුඛ සාකච්ඡාව තොරතුරු රැස්කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් ලෙස

පර්යේෂණ ක්‍රියාවලියේ දී නිරීක්ෂණයට මෙන් ම සම්මුඛ සාකච්ඡාවට විශේෂ ස්ථානයක් හිමි වේ.

පර්යේෂණ ක්‍රියාවලියේ දී අධ්‍යයනයට අදාළව තොරතුරු ලබාගැනීම සඳහා ගැටලුව පිළිබඳ දැනුමක් සහිත පුද්ගලයන් සමඟ සාකච්ඡා කිරීම සම්මුඛ සාකච්ඡා ලෙස අර්ථ දැක්විය හැකි ය. සම්මුඛ සාකච්ඡා පිළිබඳව බ්ලැක්ස්ටර් (Blaxter) දක්වන අදහස මෙසේ ය.

“පුද්ගලයන් සමඟ සාකච්ඡා හෝ ප්‍රශ්න කිරීම් සම්මුඛ සාකච්ඡා නම් වේ.”

“එක් පුද්ගලයෙකු තවත් පුද්ගලයෙකු සමඟ මුහුණට මුහුණලා කෙරෙන වාචික අන්තර් පුද්ගල සබඳතාව සම්මුඛ සාකච්ඡා ලෙසින්” ඩෙන්සින් (Denzin) නැමැති සමාජ විද්‍යාඥයා ද විග්‍රහ කර ඇත.

කිසියම් සිද්ධියක්, අවස්ථාවක් හෝ ගැටලුවක් පිළිබඳ ව තවත් පුද්ගලයෙකු සමඟ වාචිකව අදහස් හුවමාරු කරගැනීම සම්මුඛ සාකච්ඡා බව පූර්වෝක්ත ප්‍රකාශවලින් පැහැදිලි වේ.

සම්මුඛ සාකච්ඡාවක් සැලසුම් කරන ප්‍රධාන පියවර :

පුද්ගලයන් අතර සිදුවන අදහස් හුවමාරු කර ගැනීමේ දී බොහෝ ප්‍රයෝජනවත් දත්ත ලබාගත හැකි වේ. පර්යේෂණ ගැටලුවට විසඳුම් ඉදිරිපත් කිරීමට අවශ්‍ය යෝජනා පවා සම්මුඛ සාකච්ඡා මඟින් ලබාගත හැකි ය. සම්මුඛ සාකච්ඡා මඟින් පුද්ගලයන් අතර පවත්නා අත්දැකීම් හුවමාරු කරගත හැකිබව **කොහෙන් හා මැනියන් (Cohen and Manion)** දක්වා ඇත. සම්මුඛ සාකච්ඡාවට භාජනය වන පුද්ගලයන්ට සීමා කිරීමකින් තොරව ස්වකීය අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට ඉඩ ලබාදීම වැදගත් වේ. තවදුරටත් මේ පිළිබඳව විමසා බැලීමේදී සම්මුඛ සාකච්ඡාවල ඇති වැදගත්කම **බෙස්ට් හා කාන්ගේ (Best & Khan)** අදහස් වලින් ද පැහැදිලි වේ. ඔවුන් දක්වා ඇති පරිදි

“කුසලතා පූර්ණ පර්යේෂකයෙකුට, ක්‍රමවත් ව සංවිධානය කරනු ලබන සම්මුඛ සාකච්ඡාවකින් අනෙකුත් ක්‍රමවලට වඩා හොඳින් තොරතුරු රැස්කර ගත හැකි වේ.”

සම්මුඛ සාකච්ඡාවක් ඵලදායී වීමට නම් එය මනාව සංවිධානය කළයුතු බව පැහැදිලි වේ.

සම්මුඛ සාකච්ඡාවකදී වැදගත් ම කරුණ වන්නේ සුදුසු පුද්ගලයන් තෝරා ගැනීමයි. විශාල නියැදියක් සම්මුඛ සාකච්ඡාවලට යොදවා ගැනීම දුෂ්කර මෙන් ම වැඩිකලක් ගතවන ක්‍රියාවලියක් වන බැවින් නියැදිය විශාල වීම යෝග්‍ය නොවේ.

සම්මුඛ සාකච්ඡාවක් පැවැත්වීමේ දී විශේෂ අවධානයක් යොමුකළ යුතු පියවර රාශියක් පවතී. ඒ අතුරින් ප්‍රමුඛ පියවර කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

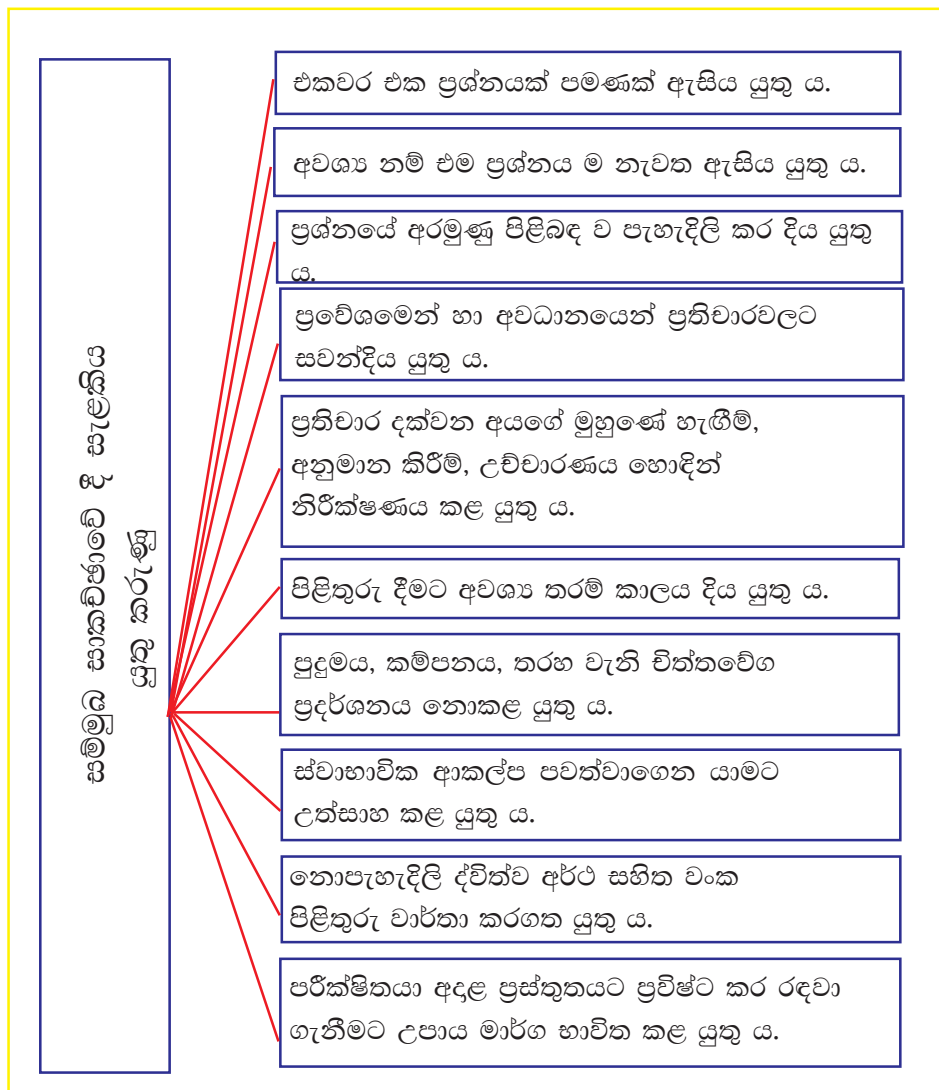
සම්මුඛ සාකච්ඡාවක පියවර

පියවර	ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය
1. සැලසුම් කිරීම හා පිළියෙල කිරීම.	සම්මුඛ සාකච්ඡාව සඳහා පුද්ගලයන් තෝරා ගැනීම, තෝරාගත් පුද්ගලයින්ගෙන් සාකච්ඡාව සඳහා ස්ථානයක්, වේලාවක්, දිනයක් ලබා ගැනීම කළ යුතු ය. එසේ ම සම්මුඛ සාකච්ඡාවේ දී අසනු ලබන ප්‍රශ්න ඇතුළත් සැලැස්මක් පිළියෙල කිරීම ද අවශ්‍ය වේ.
2. සම්බන්ධතා ගොඩනගා ගැනීම.	සම්මුඛ සාකච්ඡාව පිළිබඳ පූර්ව අවබෝධයක් හා සුදුනම ක් තිබීම අවශ්‍යය වේ. සැලසුම තෝරාගත් නියැදියට ගැලපිය යුතු ය. නියමිත වේලාවට පුද්ගල හමුවීම, නව අධ්‍යයනයේ අරමුණු පැහැදිලි කරදීම හා තමාව හඳුන්වාදීම තුළින් සුහද බව ගොඩනගා ගැනීම.
3. සම්මුඛ සාකච්ඡාව ආරම්භ කිරීම.	නිදහස් අදහස් හුවමාරු කරගැනීමෙන් අනතුරුව සම්මුඛ සාකච්ඡාව ආරම්භ කළ හැකි ය. වාර්තා කරගැනීමට සුදුනම්වීම ද අවශ්‍ය ය.
4. ප්‍රශ්න ඇසීම.	කලින් පිළියෙල කරගත් සැලැස්මට අනුව ප්‍රශ්න ඇසිය යුතු ය. ඒ ඒ ප්‍රශ්න සඳහා අදහස් ප්‍රකාශනයට අවස්ථා ලබාදීම ද වැදගත් වේ.
5. වගකීමෙන් සවන් දීම.	බාධා කිරීමකින් තොරව අවධානයෙන් සවන්දීම අවශ්‍ය ය. අවශ්‍ය ස්ථානයක දී හිස සෙලවීම, හෝ වාචික ව දිරිමත් කිරීම කළ යුතු ය. තමා අඛණ්ඩව සවන්දෙන බව ප්‍රතිචාරකයාට හැඟී යන පරිදි හැසිරීම ද අවශ්‍ය ය.
6. අතුරු ප්‍රශ්න අසා සම්පූර්ණ ප්‍රතිචාරය.	ප්‍රතිචාරකයාගේ යම් කරුණක් පිළිබඳව තොරතුරු ප්‍රකාශ කිරීම අවම වන විටෙක අතුරු ප්‍රශ්න අසමින් සියලු ම තොරතුරු ප්‍රකාශකරවා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු ය. නොපැහැදිලි ස්ථාන නැවත පැහැදිලි කරන ලෙස ද ඉල්ලා සිටීමට පුළුවන.

<p>7. වාර්තා කර ගැනීම.</p>	<p>ප්‍රතිවාරකයාගේ ප්‍රකාශ ලියා ගැනීමට ද පුළුවන. මෙහි දී කෙටි සංඥා ක්‍රම භාවිත කළ හැකි ය. එසේ ම ප්‍රතිවාරකයාගේ අනුමැතිය ලබාගෙන පටිගත කරගැනීම ද කළ හැකි ය. අවශ්‍ය නම් ලඝු ලේඛකයෙකුගේ සහාය වුව ද ලබා ගැනීම වරදක් නොවේ.</p>
<p>8. සම්මුඛ සාකච්ඡාව අවසන් කිරීම.</p>	<p>කාලය හා අවස්ථාව ලබාදීම පිළිබඳ ව තම කෘතඥතාව පළකිරීම ඉතා වැදගත් වේ. අවස්ථාව පරිදි එම පුද්ගලයන්ට සුළු සංග්‍රහයක් කිරීමට වුවද පුළුවන. නැවත ස්තූතිකර ලිපියක් යැවීම ද වැදගත් වේ.</p>

සම්මුඛ සාකච්ඡාවක් පැවැත්වීමේ දී විශේෂ අවධානයක් යොමුකළ යුතු කරුණු රාශියක් පවතී. ඒ අතුරින් ප්‍රමුඛ කරුණු කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

සම්මුඛ සාකච්ඡාවේ දී සැලකිය යුතු කරුණු මෙසේ වගු ගත කළ හැකි ය.

සම්මුඛ සාකච්ඡාවල වාසි හා අවාසි :-

සම්මුඛ සාකච්ඡා මගින් දත්ත රැස් කිරීමේදී ඒ තුළ දක්නට ලැබෙන නම්‍යශීලී බව ඉතා වැදගත් වේ. පර්යේෂකයාට අවශ්‍ය පරිදි වෙනස් කරගනිමින් සම්මුඛ සාකච්ඡාව ක්‍රියාත්මක කළ හැකිවීම මෙම ක්‍රමය තුළ දක්නට ලැබෙන විශේෂ ලක්ෂණයකි.

සම්මුඛ සාකච්ඡා තුළින් ලැබිය හැකි වාසි සහ අවාසි පහත සඳහන් ලෙස පෙළ ගැස්විය හැකි ය.

- වාසි :-
- * රහස්‍ය තොරතුරු පවා අනාවරණය කරගත හැකි වීම.
  - * අදාළ යැයි හැඟන අමතර තොරතුරු රැස්කරගත හැකි වීම.
  - * පර්යේෂණය සඳහා මෙතෙක් අවධානය යොමු නොවූ කරුණු, මූලාශ්‍ර අනාවරණය කරගත හැකි වීම.

- අවාසි :-
- * විශාල නියැදියක් යොදාගත නොහැකි වීම.
  - * දත්ත වාර්තා කර ගැනීමේ දී ඇති වන දුෂ්කරතා
  - * වැඩි කාලයක් ගත යුතු වීම.
  - * විශේෂ පුහුණුවක් අවශ්‍ය වීම.

මීට අමතරව සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමයේ දක්නට ලැබෙන වාසි හා අවාසි සම්මුඛ සාකච්ඡා වර්ග අනුව වෙනස්වන ආකාරය පහත සඳහන් වගුවෙන් විස්තර කෙරේ.

සම්මුඛ සාකච්ඡාවල ප්‍රබලතා හා දුර්වලතා

වර්ගය	ප්‍රබලතා	දුර්වලතා
අවිධිමත් සම්මුඛ සාකච්ඡා.	<ul style="list-style-type: none"> * අදාළ ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු ලැබීමට වැඩි ඉඩක් ලැබීම. * පුද්ගලයා කේන්ද්‍ර කර ගෙන සාකච්ඡා කළ හැකිවීම. * පරීක්ෂකයාට නිරීක්ෂණය කිරීම ද කළ හැකි ය. 	<ul style="list-style-type: none"> * විවිධ පුද්ගලයන්ගෙන් විවිධ තොරතුරු ලැබීම. * දත්තවල ක්‍රමවත් බව අඩු වීම හා විස්තීර්ණ වීම. * දත්ත සංවිධානය හා විශ්ලේෂණය දුෂ්කර වීම.

<p>විධිමත් සම්මුඛ සාකච්ඡා</p>	<ul style="list-style-type: none"> * දත්ත රැස් කිරීම ක්‍රමවත් කළ හැකි ය. * සමීප ව පවතින තත්ත්වය අනුව සාකච්ඡා කළ හැකි ය. * තාර්කික සාධක බලාපොරොත්තු විය හැකි ය. 	<ul style="list-style-type: none"> * වැදගත් මාතෘකා අත්හැරීමට ඉඩ තිබේ. * නමාශීලී ක්‍රියා කළ නොහැකි ය. * විවිධ ප්‍රතිචාර ලැබිය හැකි ය. * ප්‍රතිචාර සැසඳීම අපහසු ය.
<p>ප්‍රවීණ, විවෘත අවසානයක් සහිත සම්මුඛ සාකච්ඡා</p>	<ul style="list-style-type: none"> * එකම ප්‍රශ්නවලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම නිසා සැසඳීම පහසු ය. * පරීක්ෂකයන් කිහිප දෙනෙකු යෙදවීමෙන් පුද්ගල අගතිය අඩු කරගත හැකි ය. * දත්ත සංවිධානය හා විශ්ලේෂණය පහසු ය. 	<ul style="list-style-type: none"> * පුද්ගල ස්වභාවය අනුව නමාශීලී විය නොහැක. * ලැබෙන ප්‍රතිචාර ප්‍රමිත ඒවා නොවීම. * තමන්ට අවශ්‍ය දේ ඇතුළත් කිරීම දුෂ්කරය.
<p>සංවෘත ස්ථීර ප්‍රතිචාර සම්මුඛ සාකච්ඡා</p>	<ul style="list-style-type: none"> * දත්ත විශ්ලේෂණය පහසු ය. * කෙටි කාලයක දී වැඩි ප්‍රශ්න සංඛ්‍යාවක් ඇසිය හැකි ය. * පර්යේෂකයාගේ පුද්ගල බද්ධතාව අඩු වේ. 	<ul style="list-style-type: none"> * පරීක්ෂකයාගේ අත් දැකීම් හා හැඟීම්වලට ඉඩ නොලැබීම. * අදාළ නොවන ප්‍රශ්න හා ප්‍රතිචාර තිබිය හැකිවීම. * අපේක්ෂිත ප්‍රතිචාරය නොමැති විට පිළිතුරු නොදී සිටීම.

(දත්ත රැස්කිරීමේ ක්‍රම ශිල්ප - ශාමන්ද වනසිංහ)

මේ අනුව බලන විට සම්මුඛ සාකච්ඡාව පර්යේෂණ ක්‍රියාවලියක දී තොරතුරු රැස්කර ගැනීමේ ප්‍රබල ක්‍රමවේදයක් ලෙස සැලකිය හැකි ය. එමෙන් ම ඉතා වැදගත් හා ඉහළ විශ්වාසයකින් යුතු තොරතුරු මෙම ක්‍රමවේදය තුළින් රැස්කර ගත හැකි වේ. එමෙන් ම අවශ්‍ය ම තොරතුරු නිරවද්‍ය ලෙස වාර්තා කර ගැනීමට ද එමගින් හැකි ය. පර්යේෂණ ක්‍රියාවලියක දී සම්මුඛ සාකච්ඡා යොදා ගැනීම එහි විශ්වසනීයතාව හා වලංගුතාව පිළිබඳ යම් තහවුරුවක් ලබා දෙන බවද මේ අනුව පැහැදිලි වේ.

ක්‍රියාකාරකම් 7.4.1

මෙම පරිච්ඡේදය අධ්‍යයනයෙන් ඔබ ලබාගත් දැනුම තහවුරු කර ගැනීම සඳහා පහත සඳහන් ක්‍රියාකාරකම්වල නිරත වීම ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත.

01. සම්මුඛ සාකච්ඡාවක පියවර පැහැදිලි කරන්න.
02. “ සම්මුඛ සාකච්ඡාවක් පැවැත්වීමේ දී විශේෂ අවධානයක් යොමුකළ යුතු කරුණු රාශියක් ඇත ” මෙම ප්‍රකාශය විග්‍රහ කරන්න.
03. සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමයෙහි වාසි හා අවාසි සංසන්දනය කරන්න.